

Hiertanämnden
Föreningshuset
Virkesvägen 26
120 30 STOCKHOLM

Malmö 11 januari 2018

Till Hiertanämnden

Först och främst vill jag framföra mitt varma tack till Hiertanämnden för det stipendium jag 2017 tilldelades ur Otto och Anna Elgh-Lundbergs fond. De 19 000:- kronorna har jag använt på resor till två betydande europeiska teaterfestivaler: FIND (Festival International Neues Dramatik) i Berlin och den internationella teaterfestivalen i Avignon. Stipendiet gav mig möjlighet att upptäcka för mig okända scenkonstnärer och grupper. Normalt sett försöker jag effektivisera mina besök på internationella teaterfestivaler genom att koncentrera mig på välkända, etablerade konstnärer och grupper, som nästan alltid är "säkra kort" att skriva om. Nu kunde jag vidga blicken och studera alternativa konstnärliga uttryck, vilket jag anser var utvecklande för min kompetens.

Temat för årets FIND i Berlin var "Demokrati och tragedi". Grupper från hela världen var inbjudna till den elva dagar långa festivalen, som organiserades av Schaubühne. Till mina tre dagar valde jag att se följande föreställningar: "Iphigenia in Splott", Gary Owen (Cardiff), "Los incontados", Mapa Teatro (Bogotá), "Var den du inte är", Saman Arastou (Teheran), "Democracy in America", Romeo Castellucci (Cesena), "Pendiente de voto", Roger Bernat (Barcelona). Därutöver hann jag även besöka den legendariska teatern Volksbühne och se den svensk-finländske scenkonstnären Marcus Öhrns senaste uppsättning, "Wir sind die Guten" samt senaste verket av den hyllade schweiziske regissören Christoph Marthaler: "Bekannte Gefühle, gemischte Gesichter". Det blev med andra ord dagar och kvällar fyllda av varierande scenkonst.

Det värdefulla med att se scenkonst och teater från olika kulturer och delar av världen är att man via den sceniska gestaltningen kommer in djupare i människors tankar och känslor inför den verklighet som omger dem. Genom colombianska Mapa Teatro fick jag en upplevelse av ett land och en kultur som på flera nivåer är kvävt av narkotikahandel och korruption men som trots detta inte ger avkall på ideologiska drömmar, framåtsträvande initiativ och starka sociala allianser, uttryckta genom ceremonier och folkliga ritualer. Den iranske scenkonstnären Saman Arastou gav perspektiv på situationen för transpersoner i Iran, medan den mäterlige italienske scenkonstnären Romeo Castellucci presenterade ett komplext och filosofiskt verk som i ett abstrakt-poetiskt scenspråk utforskade motiv inspirerade av Alexis de Tocquevilles klassiska exposé "De la démocratie en Amérique".

Mina tankar om uppsättningarna på FIND utvecklade jag vid hemkomsten i en understreckare för Svenska Dagbladet. Den kan läsas här:
<https://www.theresabener.se/artikel/teaterkritik-europa/Internationell-politisk-teater-efter-FIND-2017-Schaubuehne-Berlin>

Teaterfestivalen i Avignon, i juli månad, innebar fyra dygn med tio föreställningar, av scenkonstnärer från hela världen, och i varierande längd och format. Stipendiet från Hiertafonden innebar att jag under denna vistelse gav stort utrymme åt den så kallade Off Avignon-festivalen, ett program med över tusen olika uppsättningar som

rymmer allt från iscensatta gatugycklare till raffinerade och teknologiskt krävande inomhusproduktioner. Jag gjorde där upptäckten av en intressant belgisk teatergrupp som experimenterar med iscensättningar av rum och bild, utan skådespelare. Hur utvecklar man en dramaturgi kring scenmodeller som fotograferas och liveprojiceras med musik och suggestiva ljudinstallationer? Jag såg föreställningar med marionetteater, bland annat från Japan och Réunion, där den senare imponerade mest med ett dynamiskt samspel mellan skådespelare och marionetter.

Levande marionetter blev det i den mäktigaste föreställningen, Sofokles Antigone med den japanska truppen från Shizuoka-teatern i regi av Satoshi Miyagi. Uppsättningen, som var präglad av en estetik med rötter i japansk skuggspelsteater, Wayang Kulit, integrerade den antika grekiska tragedin i österländsk teatertradition och buddhistisk filosofi. Jag kunde även ta del av för mig obekant teater från Nya Zeeland, komponerad kring rituell körsång och dans från maorikvinnornas kultur. Jag hade även möjlighet att se två välkända europeiska teatermäns vitt skilda uppsättningar, den tyske teaterikonen Frank Castorfs sextimmarsuppsättning av Michail Bulgakovs Herr Molière och franske Olivier Pys monumentala samtidsfresk Les Parisiens, som gisslar "parisianismen", en elitkultur som föder nepotism och vänskapskorruption. Mest tilltalande blev emellertid för mig upptäckten av Tiago Rodrigues, dramatiker, scenkonstnär och chef för nationalteatern i Lissabon, vars finstämda Sopra blev en poetisk betraktelse över de andar, röster och ekon från levande och döda som andas genom en teater.

Avignonfestivalen har också ett rikt utbud av seminarier och samtal med konstnärer, kritiker och publik. Dessa tog jag givetvis del av på dagarna. En festival som denna lämnar man i allmänhet utmattad, inspirerad och förundrad över att scenkonsten ständigt finner nya former och nya perspektiv i sina gestaltningar av vår tid.

Jag skrev en krönika till SvD från Avignonfestivalen och två bloggar på min hemsida. De kan läsas här:

<https://www.theresabener.se/artikel/teaterkritik-europa/Avignonfestivalen-2017-sinnlig-scenkonst-från-hela-världen>

<https://www.theresabener.se/post/Avignonfestivalen-2017-1-gatuparad-och-buddhistisk-Antigone>

<https://www.theresabener.se/post/Avignonfestivalen-2017-2-bland-levande-dockor-och-rum>

Malmö, januari 2018

Theresa Benér

